

Sygn. akt II Ka 459/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie Wydział II Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Grażyna Artymiak

Sędziowie: SSO Piotr Popek (spr.)

SSR del. do SO Anna Romańska

Protokolant: st.sekretarz sądowy Ewa Gronko

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Rzeszowie - Mariusza Kowala

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 września 2013 r.

sprawy skazanego **A. D.**

na skutek apelacji wniesionej przez skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Dębicy

z dnia 7 czerwca 2013 r., sygnatura akt II K 59/13

I. **uchyla** pkt II zaskarżonego wyroku i w tym zakresie sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Dębicy,

II. **utrzymuje w mocy** zaskarżony wyrok w pozostałej części.

Sygn. akt II Ka 459/13

UZASADNIENIE

A. D. został skazany prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w Dębicy z dnia 17 maja 2002r., sygn. akt IIK 30/02 za przestępstwo z art. 282 i art. 13§1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 11§ 2 k.k. popełnione w okresie od marca do kwietnia 2001r. na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności, z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 4 lata.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Dębicy z dnia 26 sierpnia 2004r., sygn. akt IIKo 146/04 warunkowo zawieszoną karę pozbawienia wolności zarządzono do wykonania.

2. Sądu Rejonowego w Dębicy z dnia 12 grudnia 2002r., sygn. akt IIK 294/02 za przestępstwo z art. 280§1 k.k. popełnione w dniu 4 kwietnia 2002r. na karę 1 (jednego) roku i 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności, na poczet której zaliczono skazanemu okres tymczasowego aresztowania od dnia 30 kwietnia 2002r. do 6 września 2002 r.

3. Sądu Rejonowego w Dębicy z dnia 27 czerwca 2003r., sygn. akt IIK 261/03 za przestępstwo z art. 283 k.k. w zw. z art. 280§1 k.k. popełnione w dniu 27 lutego 2003r. na karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności;

4. Sądu Rejonowego w Dębicy z dnia 22 kwietnia 2004r., sygn. akt VIK 8/04 za przestępstwo z art. 279§1 k.k. popełnione w okresie od grudnia 2002r. do 4 września 2003r. na karę 1 (jednego) roku i 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności.

5. Sądu Rejonowego w Dębicy z dnia 25 listopada 2004r., sygn. akt IIK 568/02 za:

a/ przestępstwo z art. 280§1 k.k. w zw. z art. 91§1 k.k. popełnione w okresie miesiąca marca 2001r. na karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności,

b/ przestępstwo z art. 13§1 k.k. w zw. z art. 289§2 k.k. i art. 289§2 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. popełnione w miesiącu maju 2001r. na karę 1 (jednego) roku i 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności,

c/ przestępstwo z art. 279§1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. popełnione w miesiącu maju 2001r. na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

d/ przestępstwo z art. 13§1 k.k. w zw. z art. 279§1 k.k. oraz art. 279§1 k.k. w zw. z art. 91§1 k.k. popełnione na przełomie miesiąca kwietnia i maja 2001r. na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

e/ przestępstwo z art. 279§1 k.k. popełnione w dniu 4 maja 2001r. na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności,

f/ przestępstwo z art. 279§1 k.k. popełnione w miesiącu maja 2001r. na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności,

przy czym w miejsce kar z osobna wymierzonych orzeczono wobec skazanego A. D. karę łączną (trzech) lat pozbawienia wolności.

6. wyrokiem łącznym z dnia 1 lutego 2005r. sygn. akt IIK 538/04 Sąd Rejonowy w Dębicy biorąc pod uwagę kary jednostkowe orzeczone wyrokami opisanymi w pkt 4 i 5 niniejszego wyroku orzekł wobec skazanego karę łączną w wymiarze 4 (czterech) lat pozbawienia wolności, zaliczając na poczet orzeczonej kary łącznej okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie o sygn. akt IIK 568/02 od dnia 16 maja 2001r. do dnia 24 stycznia 2002r.

7. Sądu Rejonowego w Dębicy z dnia 20 grudnia 2011r., sygn. akt IIK 910/11 za:

a/przestępstwo z art. 216§1 k.k. i art. 217§1 k.k. i art. 190§1 k.k. i art. 193 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. popełnione w dniu 16 lipca 2011r. na karę grzywny w wymiarze 60 (sześćdziesiąt) stawek dziennych, określając wysokość stawki dziennej na kwotę 10 (dziesięciu) zł,

b/ przestępstwo z art. 190§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. popełnione w dniu 24 lipca 2011r. na karę grzywny w wymiarze 60 (sześćdziesięciu) stawek dziennych, określając wysokość stawki dziennej na kwotę 10 (dziesięciu) zł, przy czym w miejsce kar z osobna wymierzonych orzeczono wobec skazanego A. D. karę łączną grzywny w wymiarze 100 (stu) stawek dziennych, określając wysokość stawki dziennej na kwotę 10 (dziesięciu) zł.

8. wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w Dębicy z dnia 13 czerwca 2012r., sygn. akt IIK 259/12 za przestępstwo z art. 62 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii popełnione w dniu 28 kwietnia 2011r. na karę grzywny w wymiarze 150 (stu pięćdziesięciu) stawek dziennych, określając wysokość stawki dziennej na kwotę 10 (dziesięciu) zł, zaliczając na poczet orzeczonej kary łącznej okres rzeczywistego pozbawienia wolności w tej sprawie w dniu 28 kwietnia 2011r.;

9. Sądu Rejonowego w Dębicy z dnia 27 czerwca 2012r., sygn. akt IIK 299/12 za:

a/ przestępstwo z art. 279§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. popełnione w nieustalonym dniu miesiąca lipca 2011r. na karę 1 (jednego) roku i 2 (dwóch) miesięcy pozbawienia wolności,

b/ przestępstwo z art. 278§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. popełnione w dniu 1 grudnia 2011r. na karę 4 (czterech) miesięcy pozbawienia wolności,

c/ przestępstwo z art. 278§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. popełnione w dniu 16 grudnia 2011r. na karę 4 (czterech) miesięcy pozbawienia wolności,

d/ przestępstwo z art. 279§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. popełnione w nocy z 20/21 grudnia 2011r. na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

e/ przestępstwo z art. 278§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. popełnione w dniu 27 grudnia 2011r. na karę 4 (czterech) miesięcy pozbawienia wolności,

przy czym w miejsce kar z osobna wymierzonych orzeczono wobec skazanego A. D. karę łączną 2 (dwóch) lat i 4 (czterech) miesięcy pozbawienia wolności.

10. Sądu Rejonowego w Dębicy z dnia 4 października 2012r. sygn. akt IIK 246/12 za:

a/ przestępstwo z art. 190§1 k.k. i art. 216§1 k.k. i art. 217§1 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. popełnione w dniu 15 stycznia 2012r. na karę 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności,

b/ przestępstwo z art. 190§1 k.k. popełnione w dniu 15 stycznia 2012r. na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

c/ przestępstwo z art. 191§1 k.k. i art. 157§2 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. w zw. z art. 57a§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. popełnione w dniu 21 kwietnia 2012r. na karę 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności,

przy czym w miejsce kar z osobna wymierzonych orzeczono wobec skazanego A. D. karę łączną 1 (jednego) roku i 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności,

11. Sądu Rejonowego w Dębicy z dnia 13 grudnia 2012r. sygn. akt IIK 839/12 za:

a/ przestępstwo z art. 190§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. popełnione w dniu 27 czerwca 2012r. na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

b/ przestępstwo z art. 190§1 k.k. i art. 190a§1 k.k. i art. 217§1 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. popełnione w okresie od bliżej nieustalonego dnia kwietnia 2012r. do 30 lipca 2012r. na karę 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności oraz zakaz kontaktowania z pokrzywdzonymi na okres 8 (ośmiu) lat,

c/ przestępstwo z art. 190a§1 k.k. i art. 217§1 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. popełnione w okresie od bliżej nieustalonego dnia kwietnia 2012r. do 30 lipca 2012r. na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,

d/ przestępstwo z art. 288§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. popełnione w dniu 21 lipca 2012r. na karę 5 (pięciu) miesięcy pozbawienia wolności, obowiązek naprawienia szkody w całości,

przy czym w miejsce kar z osobna wymierzonych orzeczono wobec skazanego A. D. karę łączną 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności.

Wnioskiem z dnia 29.01.2013 r. (data wpływu do SR w Dębicy 1.02.2013 r.) skazany A. D. wniósł o wydanie wobec niego wyroku łącznego.

Sąd Rejonowy w Dębicy wyrokiem łącznym z dnia 7 czerwca 2013 r., sygn. akt II K 59/13 rozwiązał węzeł kary łącznej orzeczonej wyrokiem opisanym w pkt 7 wyroku łącznego i na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 §1 i §2 k.k. w miejsce jednostkowych kar grzywny orzeczonych wyrokami opisanymi w pkt 7 i 8 niniejszego wyroku łącznego orzekł wobec skazanego A. D. karę łączną grzywny w wymiarze 250 (dwustu pięćdziesięciu) stawek dziennych, określając

wysokość stawki dziennej na kwotę 10 (dziesięciu) zł, zaliczając na poczet orzeczonej kary łącznej okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie o sygn. akt II K 259/12 w dniu 28 kwietnia 2011r., zastrzegając, iż w pozostałym zakresie wymienione wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu;

Ponadto w wyroku łącznym Sąd rozwiązał węzły kar łącznych orzeczonych wyrokami opisanymi w pkt 9 i 10 niniejszego wyroku łącznego i na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w miejsce jednostkowych kar pozbawienia wolności orzeczonych tymi wyrokami orzekł wobec skazanego A. D. karę łączną 3 (trzech) lat i 7 (siedmiu) miesięcy pozbawienia wolności, zaś na mocy art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary łącznej zalicza skazanemu dotychczasowy okres przebywania w Zakładzie Karnym z kar objętych karą łączną zastrzegając, iż w pozostałym zakresie wymienione wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu;

Na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie o objęcie wyrokiem łącznym kar jednostkowych orzeczonych wyrokami opisanymi w punktach 1, 2, 3, 4, 5 oraz 11 niniejszego wyroku;

Na podstawie art. 624§1 k.p.k. zwolnił skazanego A. D. od obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Od powyższego wyroku apelację wniósł skazany. Zarzucił w niej zaskarżonemu wyrokowi:

- obrazę przepisu prawa materialnego a to art. 85 kk poprzez nie zbadanie warunków do wydania kary łącznej także w zakresie kar wymierzonych w wyrokach opisanych w punktach 7,8,9,10 i 11 i nie wymierzenie jednej kary łącznej na zasadzie absorpcji,

- obrazę prawa procesowego a to art. 569 § 1 kpk, gdyż pomimo istnienia warunków do orzeczenia kary łącznej w szczególności z wyroków opisanych w punktach 9,10 i 11 Sąd na podstawie art. 572 kpk umorzył postępowanie,

- obrazę art. 4 kpk poprzez nie uwzględnienie okoliczności przemawiających na jego korzyść przy wymiarze kary łącznej, to jest że ma na utrzymaniu dwoje dzieci, w zakładzie karnym ma dobra opinię a karę odbywa w systemie programowym.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie kary łącznej obejmującej zwłaszcza kary wymierzone w wyrokach opisanych w punktach 9, 10, 11 ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Dębicy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja skazanego zasługuje na uwzględnienie tylko o tyle o ile skutkowałą rozstrzygnięciem kasatoryjnym w części i następczym przekazania w tej części do ponownego rozpoznania. W pozostałym zakresie, rzecz trzeba zasadniczym, zarzuty apelacji okazały się chybione.

Otóż kontrola odwoławcza wskazuje, że Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy ustalił pomiędzy skazaniami A. D. opisanymi w punktach od 1 do 5 oraz w punkcie 11 brak relacji zbiegu realnego prowadzącego do wydania kar łącznych (art. 85 kk). Słusznie podkreśla sąd orzekający, że karę łączną orzeka się jeżeli sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw zanim zapadł pierwszy wyrok, chociażby nieprawomocny co do któregośkolwiek z tych przestępstw i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju lub inne kary podlegające łączeniu, gdyż tak stanowi właśnie przepis art. 85 kk. Innymi słowy karą łączną w wyroku łącznym mogą zostać objęte kary jednostkowe wymierzone za przestępstwa, które popełnione zostały przed datą pierwszego wyroku, chociażby nieprawomocnego, a stanowiącego punkt wyjścia do rozważań w zakresie orzeczenia kary na wstępie wspomnianej. Tymczasem przestępstw objętych wyrokiem skazującym opisanym w punkcie 11 skazany miał się dopuścić już po wydaniu wyroków opisanych w punkcie 8 i 9, które przedzielają daty popełnienia przestępstw z innych wyroków a więc zrywają więź realnego zbiegu przestępstw, stanowiącego jak się rzekło podstawę do wydania kary łącznej w wyroku łącznym.

Biorąc pod uwagę daty popełnienia przestępstw oraz daty zapadania kolejnych wyroków skazujących A. D. taka relacja zachodzi pomiędzy wyrokami opisanymi w pkt 7 i 8 zaskarżonego wyroku, za które wymierzono mu kary jednorodnjajowe, w tym wypadku grzywny. Słusznie zatem Sąd Rejonowy wymierzył w zaskarżonym wyroku karę łączną grzywny (punkt I części dyspozytywnej) kształtując ją prawidłowo według szczególnych dyrektyw wymiaru kary łącznej wypracowanymi przez orzecznictwo. W tym zakresie nie ma potrzeby czynić dalszych rozważań, gdyż skarżący akurat tego rozstrzygnięcia, przynajmniej wprost nie kwestionuje.

Krytyce należy poddać natomiast rozstrzygnięcie zawarte w punkcie II części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku, bowiem nie pomny warunków materialnoprawnych orzekania kary łącznej w wyroku łącznym, trafnie przecież przytoczonych w części sprawozdawczej, sąd I instancji dopuścił z obrazą prawa materialnego a to art. 85 kk do orzeczenia kary łącznej w oparciu o kary wymierzone za przestępstwa nie pozostające z sobą w relacji zbiegu realnego. Chodzi mianowicie o wyrok Sądu Rejonowego w Dębicy z dnia 20 grudnia 2011 r. (pkt 7) który przedziela przestępstwa objęte wyrokami opisanymi w punkcie 9 i 10 zaskarżonego wyroku. Relacja dat popełnienia tych przestępstw do dat zapadania wyroków skazujących pozwala wyodrębnić dwa zbiegi realne, pierwszy, na który składają się przestępstwa opisane w zaskarżonym wyroku pkt 9a, 9b i 9 c (pomiędzy lipcem a 16 grudnia 2011 r.) oraz drugi na który składają się przestępstwa opisane w zaskarżonym wyroku pkt 9d, 9e, 10 a, 10 b i 10 c (pomiędzy 21 grudnia 2011 a 21 kwietnia 2012 r.). Oznacza to że w oparciu o te skazania nie było możliwe wydanie jednej kary łącznej pozbawienia wolności lecz dwóch takich kar. Z tego względu Sąd Odwoławczy uchylił zaskarżony wyrok w części dotyczącej wymiaru kary łącznej pozbawienia wolności (pkt II części dyspozytywnej) i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Dębicy, a w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy. Rodzaj powyższego uchybienia skłania do przeniesienia procesu kształtowania wymiaru kary łącznej (kar łącznych) do fazy I instancji tak, aby z zachowaniem zasady dwuinstancyjności skazany mógł poddać kontroli odwoławczej poprawność toku rozumowania sądu i przesłanek przezeń przyjętych przy wymiarze tej kary łącznej, przy czym sąd ten będzie miał na uwadze również argumenty przytoczone przez skazanego w środku odwoławczym.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy w przekazanym zakresie Sąd zwróci uwagę na pewne procesowe konsekwencje wynikające z wcześniejszych skazań oraz na to, że z założenia kara łączna ma nie pogarszać sytuacji prawnej skazanego wynikającej z wykonania poszczególnych wyroków, o ile przepis ustawy nie stanowi inaczej (np. art. 89 § 1a kk). Ma to w niniejszej sprawie o tyle doniosłe znaczenie procesowe, że w wyrokach jednostkowych opisanych w punktach 9 i 10 orzekane były kary łączne i przy wymiarze kary łącznej (kar łącznych) w wyroku łącznym nie można tracić z pola widzenia śladu owych kar, mimo tego, że podstawą do wydania kary łącznej są kary jednostkowe orzekane za poszczególne przestępstwa. W praktyce suma obu kar łącznych nie może przekroczyć 3 lat i 7 miesięcy pozbawienia wolności, w niniejszej sprawie i tak nie byłoby to możliwe ze względu na działanie pośredniego reformationis in peius.

Orzeczenie sądu odwoławczego znalazło oparcie w treści art. 437 § 1 i 2 kpk w zw. z art. 438 pkt 1 kpk.